



ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕР

ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

**ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ПРЕЗ 2023 ГОДИНА**

През 2023 г. са приключили делата за 1 015 извършени **престъпления**. От тях 387 са завършили с ефективно осъждане, 455 - с условно осъждане, 21 - с оправдаване, 7 - с прекратяване, и 145 - с освобождаване от наказание.

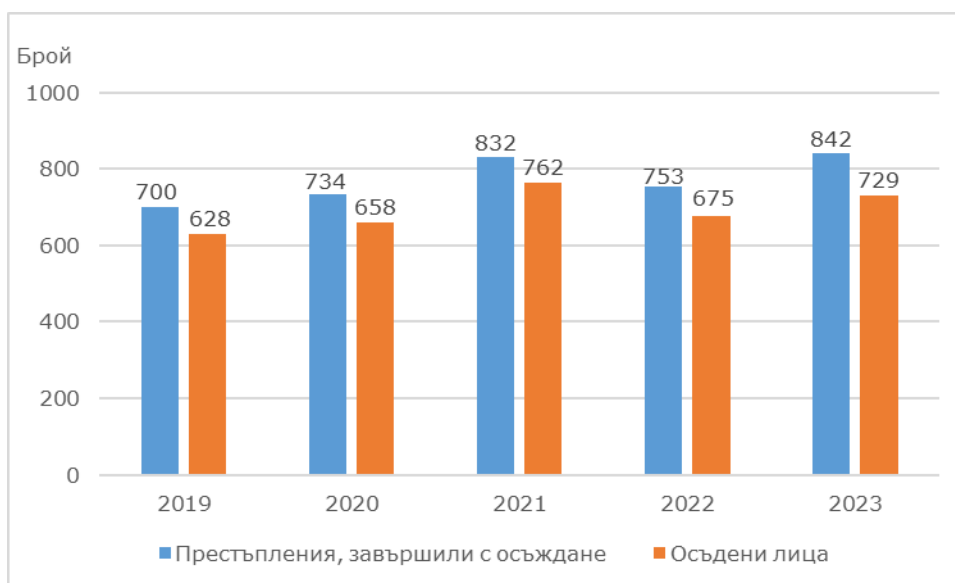
С ефективни и условни присъди са приключили делата за 842 извършени престъпления.

През 2023 г. **обвиняеми** са били 904 лица, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 319 лица, или 35.3% от общия брой на обвиняемите;
- условно осъдени са 410 лица (45.4%);
- освободени от наказателна отговорност са 145 лица (16.0%);
- оправдани са 20 обвиняеми лица (2.2%);
- прекратени са делата на 10 лица (1.1%).

Броят на **осъдените** лица с влезли в сила присъди през 2023 г. е 729. Осъдените непълнолетни лица (14 - 17 години) са 22, или 3.0% от всички осъдени.

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица в област Велико Търново през периода 2019 - 2023 година



ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

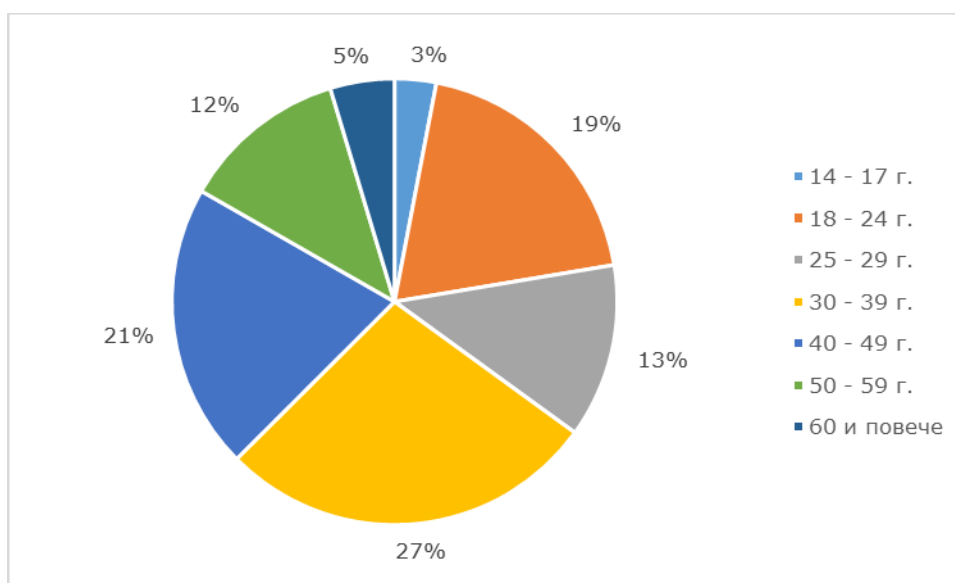
През отчетната година, осъдените мъже са 676, или 92.7%, а жените - 53 (7.3%).
Както сред мъжете, така и сред жените, най-голям е дялът на осъдените във възрастовата група от 30 до 39 години - съответно 27.4% за мъжете и 30.2% за жените.
На второ място и при мъжете, и при жените е групата 40 - 49 г. (табл. 1).

1. Осъдени лица по пол и възраст в област Велико Търново през периода 2019 - 2023 година

(Брой)

	2019			2020			2021			2022			2023		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Общо	628	596	32	658	593	65	762	699	63	675	618	57	729	676	53
14 - 17 г.	20	20	0	26	25	1	31	30	1	28	26	2	22	21	1
18 - 24 г.	119	113	6	139	126	13	158	141	17	147	131	16	141	132	9
25 - 29 г.	90	86	4	88	81	7	100	91	9	91	81	10	92	84	8
30 - 39 г.	157	150	7	165	149	16	195	179	16	171	157	14	201	185	16
40 - 49 г.	137	131	6	130	116	14	136	125	11	127	119	8	151	141	10
50 - 59 г.	62	56	6	73	63	10	95	89	6	72	69	3	88	84	4
60 и повече	43	40	3	37	33	4	47	44	3	39	35	4	34	29	5

Фиг. 2 Структура на осъдените лица през 2023 г. по възраст



ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Престъпления, завършили с осъждане по глави от Наказателния кодекс (НК) и някои видове престъпления през 2023 година

Сред престъпленията, завършили с осъждане, най-голям е броят и делът на **общоопасните**¹ - 500, или 59.4%. На второ място в структурата са престъпленията **против собствеността**², като с осъдителна присъда са приключили делата за 133, или 15.9%.

Наказани са и 71 **престъпления против личността**³ (8.4%). С осъждане са завършили 51 престъпления **против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции**⁴, което представлява 6.1% от всички наказани престъпления.

Наказани са 23 **против стопанството**⁵ (2.7%), 23 **документни престъпления** (2.7%), 20 **престъпления против реда и общественото спокойствие** (2.4%), 12 **против брака, семейството и младежта** (1.4%), 7 **престъпления против правата на гражданите** (0.8%) и 2 **престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система** (0.2%).

Осъдени лица по глави от Наказателния кодекс (НК) и някои видове престъпления през 2023 година

През 2023 г. повече от половината (58.6%) от всички осъдени са наказани за извършването на **общоопасни** престъпления - 427 лица. На второ място в структурата са осъдените за **престъпления против собствеността** - 129 лица (17.7%).

За извършването на престъпления **против дейността на държавни органи и обществени организации и лица, изпълняващи публични функции** са наказани 57 лица, или 7.8%.

Осъдени за **престъпления против личността** са 46 лица (6.3%), за **престъпления против стопанството** - 21 лица (2.9%).

За **документни престъпления** са осъдени 18 лица, или 2.5%.

¹ Включват престъпления, извършени по общоопасен начин или с общоопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и против околната среда, при използване на атомната енергия за мирни цели и други.

² Включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

³ Включват убийства, телесни повреди, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, обида и клевета, разврат и трафик на хора.

⁴ Включват престъпления против реда на управлението, престъпления по служба, против правосъдието и подкуп.

⁵ Включват общи стопански престъпления, престъпления против кредиторите и в отделни стопански отрасли, против митническия режим и против паричната и кредитната система.

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Осъдени за **престъпления против реда и общественото спокойствие** са 14 лица (1.9%).

Осъдени за **престъпления против брака, семейството и младежта** са 10 лица, или 1.4%, **против правата на гражданите** - 6 лица (0.8%) и осъдени за **престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система** - 1 лице (0.1%).

Осъдените лица по наложени наказания

В структурата на осъдените лица по наложени наказания най-голям е относителният дял на *лишените от свобода*. През 2023 г. те са 575 или 78.9% от общия брой на осъдените лица. Най- висок е относителния дял на лишените от свобода за срок до 6 месеца (62.1%) и от 6 месеца до 1 година - 23.1% от всички осъдени на лишаване от свобода.

Наказанието *пробация* е наложено на 70 лица (9.6% от всички осъдени), *глоба* - на 82 лица (11.2%), а *обществено порицание* - на 2 лица (0.3%).

Престъпления, завършили с осъждане по брой извършители, и осъдени лица по брой извършени престъпления

Преобладаващата част от наказаните престъпления са извършени от едно лице (без съучастие) - 95.7%. Следват извършените от две лица - 3.2%, а от три и повече са 1.1%.¹

В зависимост от състава на престъпленията един извършител е най-разпространеният случай при общоопасните престъпления (99.2%) и при престъпления против личността (97.2%). Две лица извършват в съучастие едно престъпление най-често, когато престъплението е против правата на гражданите (28.6%) и против собствеността (11.3%). Наказаните престъпления, извършени от три и повече лица в съучастие, са най-характерни при престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации, и лица, изпълняващи публични функции (13.7%) от случаите.

В разпределението на осъдените лица по броя на извършените престъпления, най-голям е делът на осъдените за едно престъпление - 83.3%. Извършителите на две

¹ Престъпление, извършено в съучастие - когато няколко лица участват в извършването на едно и също престъпление като извършители или помагачи, и са осъдени по еднакъв престъпен състав от НК.

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

престъпления са 13.7%, а на три и повече - 3.0% от всички осъдени лица през годината. По видове престъпления за извършването на две престъпления преобладават осъдените за престъпления против правата на гражданите (33.3%), следвани от престъпления против брака, семейството и младежта (20.0%) и против личността (19.6%). Най-голям дял на осъдени лица за извършени три и повече престъпления се наблюдава при престъпленията против реда и общественото спокойствие (21.4%) и против личността (10.9%).

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Методологични бележки

Статистическото изследване на престъпленията, обвиняемите и осъдените лица с влезли в сила присъди осигурява информация на базата на годишни данни, получавани от районните, окръжните и военните съдилища.

Обект на наблюдение е дейността на районните, окръжните, военните съдилища и на Специализирания наказателен съд по наказателните дела от общ, частен и административен характер. През 2022 г. съгласно Закона за съдебната власт (изм. и доп. ДВ. бр.32 от 26 Април 2022 г.) Специализираният наказателен съд (СпНС) е закрит. Първоинстанционните наказателни дела пред СпНС, по които е проведено разпоредително заседание, стават подсъдни на Софийския градски съд и разглеждането им продължава от съдебния състав, провел заседанието. Съдиите от съдебните състави, които не са преназначени в Софийския градски съд, се командироваат за участие в разглеждането на делата до приключването на производствата по тях.

Единици на наблюдение са престъпленията, обвиняемите и осъдените лица с влезли в сила присъди в рамките на отчетната година.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, за които наказателните дела са завършили с условна или ефективна присъда, независимо от броя на извършителите.

Престъпление, извършено от повече от едно лице (в съучастие), се отчита за завършило с осъждане, когато поне едно от обвиняемите лица е осъдено ефективно или условно. В случай, че дело приключи с оправдателна присъда за всички лица, извършители на престъплението, то се отчита за завършило с оправдаване. Престъпление се отчита за завършило с прекратяване, когато спрямо извършителя или всички извършители делото е прекратено.

В броя на обвиняемите лица се включват ефективно осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица, на които с влязла в сила присъда им е наложено ефективно или условно наказание.

Когато няколко лица са осъдени за извършването на едно престъпление, престъплението се отчита само един път, а всяко лице поотделно - в зависимост от изхода на делото. В случаите, когато в едно наказателно дело е осъдено лице за повече от едно престъпление, се отчита най-тежкото наложено наказание по съвкупност.

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Когато едно лице е осъдено за няколко престъпления, то се отчита към най-тежкото наказуемо деяние, а всяко престъпление поотделно - към съответния вид престъпление.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението.

Непълнолетни са лицата на възраст от 14 до 17 навършени години.

Пълнолетни са лицата на възраст 18 и повече навършени години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Съгласно чл. 31, ал. 1 и 2 от НК наказателноотговорно е пълнолетно лице, навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление. Непълнолетно лице - навършило 14 години, но ненавършило 18 години, е наказателноотговорно, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминална активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на наказателноотговорното (на 14 и повече навършени години) средногодишно население за съответната година на 100 000 души. Оценката за населението към 31.12.2023 г. отразява промените в броя и структурите на населението, регистрирани при Преброяване 2021. В тази връзка е налице прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти от 2022 година.

Данните за престъпленията, обвиняемите и осъдените лица са получени от изчерпателно изследване чрез статистически формуляри „Карта за обвиняемо лице“ (1-СС), попълвана от органите на досъдебното и съдебното производство и информация от административен източник Единна информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).

Допълнителна информация относно методологията и данните от изследването „Престъпления, обвиняеми и осъдени лица“ е публикувана на сайта на НСИ (www.nsi.bg), раздел „Правосъдие и престъпност“, както и в Информационна система ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=56).